

Že davno prečrtali Telekom

V petnajstih letih zdrah okoli prodaje Telekoma je imela država več priložnosti, da zanj iztrži tudi več milijard evrov, vmes pa so ceno zbile številne zgrešene odločitve

VASJA JAGER

Odločanje o (ne)prodaji Telekoma britanskemu Cinvenu je zaključek obsežnega spopada različnih interesnih mrež, ki traja že od konca devetdesetih. Vmes so se v zgodbo vključevali kupci, ki so bili za nacionalnega teleoperaterja pripravljeni odšteti zneske, ob katerih je ponudba Britancev drobiž. Domačim lobijem jih je pod krinko nacionalnega interesa uspevalo odbijati nekje do leta 2011, ko so bile pod vlado **Boruta Pahorja** sprejete nekatere ključne odločitve, ki so oblikovale današnjo podobo Telekoma.

Pri razumevanju celotne zgodbe je treba vedeti, kaj je sploh predmet posla. Jedro kupčije namreč niti ni Telekom, temveč Mobitel, v katerem je skoncentrirana večina premoženja skupine. Vse do leta 2011 je Telekom obsegal predvsem blagovno znamko in omrežje zastarele fiksne telefonije, zlata kura – mobilna telefonija – pa je bila v lasti Mobitela, ki je kot hčerinska družba deloval ločeno od matice. Nakar je prišlo do obrata.

Skrivalnice ob pripojitvi Mobitela

Na 19. skupščini Telekoma se je končno uresničilo, kar se je po tihem najavljalo že nekje od leta 2003: predstavniki države so izglasovali sklep, po katerem je bil Mobitel, nesporni monopolist na področju mobilnikov, pripojen Telekomu. "Prepričan sem, da je šlo za skrbno zastavljen scenarij, ki se je sedaj dokončno uresničil," pravi dolgoletni član uprave Telekoma **Miran Kramberger**. "Takrat so oblikovali paket, ki so ga ponudili tujcem. Vendar je s tem država izgubila ogromne vsote denarja. Če bi namreč ločeno prodala Telekom in Mobitel, bi zanj iztržila vsaj trikrat več," meni Kramberger, ki je skupino zapustil pred desetletjem. V prid njegovim razmišljanjem govori tudi podatek, da je bila pripojitev Mo-

bitela izpeljana na skrivnosten način in ob dvomljivih strokovnih podlagah. Na to so prvi opozorili v Vseslovenskem združenju **malih delničarjev (VZMD)**, ki je že maja 2011 od uprave Telekoma – vodil jo je **Ivica Kranjčević** – zamen zahteval elaborat z naslovom Prenova družb skupine Telekom Slovenije. Kranjčević je predstavnik **malih delničarjev** hladnokrvno zavrnil z obrazložitvijo, da gre za poslovno skrivnost.

Nemci od začetka v zgodbi

Podobne težave so imeli člani nadzornega sveta, ki so se z elaboratom seznanili le na načelni ravni, zato so konec decembra 2010 prosili upravo za dodatne podatke. Ali so jih dejansko dobili, ni znano; v **VZMD** so lahko le ugotovili, da ni znano "kdaj je bil elaborat dopolnjen in kdaj je takšnega nadzorni svet sploh obravnaval in potrdil". S pripojitvijo Mobitela je bila interesentom za Telekom storjena velika usluga. Med njimi je že od leta 1999, ko se je pričelo resneje razmišljati o prodaji tujcem, prednjačil Deutsche Telekom (DT). Prav DT se je po izjavah ministra za gospodarstvo **Zdravka Počivalška** in državnega sekretarja **Metoda Dragonje** omenjal kot končni kupec, ki naj bi mu britanski Cinven čez čas prodal Telekom. In prav za DT je že pred leti med srečanji s takratnim premierjem Pahorjem menda intenzivno lobirala nemška kanclerka **Angela Merkel**. Sicer pa je znotraj tedanje vlade nad Telekomom bdela stranka **Zares Gregorja Golobiča**; ta je vodil ministrstvo za visoko šolstvo in tehnologijo, pod katerega so v njegovem mandatu prenesli telekomunikacije, ki so sicer tradicionalno spadale pod resor za gospodarstvo.

Umik države iz Telekoma že v letu 2013

Drugi pomembni mejnik v novejši zgodovini Telekoma je bila izločitev države iz njegove skupščine. Sliši se neverjetno, vendar drži: čeprav ima Republika Slovenija neposredno v lasti nad 62 odstotkov družbe, ne more sodelovati pri sprejemanju ključnih odločitev o njenem poslovanju. Podlaga za takšno stanje je sklep Agencije za trg vrednostnih papirjev 25. januarja 2013; v njem je agencija modro ugotovila, da država in njene družbe na

skupščinah Telekoma nastopajo usklajeno, in jim zamrznila glasovalne pravice. Od (para)državnih družb jih je obdržala le Modra zavarovalnica, ki jo vodi **Borut Jamnik**. Ta je tako s svojimi dobrimi petimi odstotki ob skupini Perspektiva v lasti **Darija Južne** danes najmočnejši delničar na skupščinah Telekoma, Jamnik pa tudi vodi njegov nadzorni svet. Južna in Jamnik med poznavalci ozadij veljata za pomembna člena vsak svoje mreže, prvi desne, drugi leve.

Država oziroma vlada pa že več kot dve leti ni storila ničesar, da bi si povrnila oblast nad nacionalnim telekomunikacijskim operaterjem; zadovoljila se je z vsakoletnim prelivanjem dividend v proračun, drugo pa je ne zanima. In če je danes eden osrednjih argumentov za privatizacijo državnih družb vpliv določenih skupin na njihovo poslovanje, je prav Telekom primer, v katerem ni država niti poskusila uveljaviti svojih stališč. Izmiikanja predsednika vlade **Mira Cerarja**, ki ne želi sprejeti odgovornosti za nadaljnjo usodo Telekoma, tako niso nič novega.

"Izgubljeni sta dve milijardi"

Da je bila britanska ponudba za Telekom znatno podcenjena, opozarja tudi predsednik Društva **malih delničarjev Slovenije Rajko Stankovič**: "Vsekakor bi si želel boljši izkupiček. Država bi morala že na začetku procesa določiti znesek, pod katerim ni pripravljena prodati. Končni rezultat pa je posledica vseh možnih izmiikanj in zgrešenih odločitev, zaradi katerih se Telekom že eno leto ukvarja zgolj za lastno prodajo namesto s poslovanjem." **Miran Kramberger** pa opozarja, da so lastniki že pred leti imeli na mizi ponudbe, ob katerih je cena Cinvena smešna: "Norveški Telenor je že okoli leta 1998 ponujal bajne denarje, po več milijard dolarjev. Nato so prišli Japonci, ki bi za zgolj 24 odstotkov Mobitela odšteli 1,3 milijarde evrov. Poleti 2000 je cenitev PwC pokazala, da je samo Telekom vreden 3,5 milijarde evrov. Na podlagi teh podatkov bi razlika med zneskom, ki bi ga sedaj iztržila država, in ceno, po kateri bi Britanci Telekom prodali naprej, znašala vsaj dve milijardi. Kar je tragično, saj gre za denar, ki bi lahko končal v javni blagajni."

S pripojitvijo Mobitela je bila interesentom za Telekom storjena velika usluga

Telekom, dolga leta pomembna točka, kamor je politika pošiljala svoje zveste (ali zaslužne) kadre. Največ časa LDS, med Bajukovo vlado ga je vodil celo Marjan Podobnik. (Igor Napast)

Odzivi na odločitev nadzornega sveta SDH

Miro Cerar, predsednik vlade, iz Bruslja: "Najprej je treba počakati na odgovor Cinvena, potem bo mogoče tudi komentirati prodajo, če se bo zgodila. Zamujenih je bilo preveč priložnosti, da bi si lahko privoščili še eno. SDH je ocenil, da je prodaja primerna in ekonomsko upravičena, zato naj odgovorno izpelje zadnje dejanje in naj se ne ozira na pritiske. Tudi vlada je v nedeljo odpravila oba zadržka - glede strateške narave ponudnika in tveganj. Odločitev o privatizaciji 15 podjetij je sprejel državni zbor, ki je najvišje demokratično telo, in tudi številni današnji kritiki so glasovali za. Špekulacije o vrednosti Telekoma Slovenije so neutemeljene, potegnjene iz rokava in se z njimi samo škoduje interesom države."

Dejan Židan, predsednik SD: "Ni bilo prav, da se je vlada umaknila pred odgovornostjo in je odločitev znova prenesla na nadzornike. Nadzorni svet SDH je sprejel pogojno odločitev. Ugotavljam tudi, da sta verjetno tako uprava SDH kot tudi premier Miro Cerar pritiskala na nadzornike, da odločajo, čeprav niso imeli popolnih informacij. Odločali so o ponudbi, za katero niti ne vedo, če velja. Zelo veliko je odprtih vprašanj, pojavljajo se velika tveganja glede jamstev, nejasnosti so glede strateške narave kupca, cena je nizka. Sprejeli so salomonsko rešitev."

Marjan Batagelj, podjetnik in zagovornik privatizacije: "Prodaja Telekomu je spominjala na teleparanojo. Slovenija je bila paranoična. Ključ prodaje Telekomu je odločitev, da privatizacijo moramo izpeljati. Če smo se tako odločili, je pomembno, da se vsaj ena stvar spelje do konca. Nadzorniki so strokovno odločili, imeli so vso potrebno dokumentacijo in za to so plačani. Ker so bili eni za privatizacijo Telekomu, drugi pa proti, se zastavlja vprašanje, ali je kupec ponudil najboljšo ceno. Sami sebi smo zniževali ceno, ustvarjali zmedo in vtis, da ni povpraševanja. Pri naslednjih privatizacijah je nujno postaviti ciljno ceno. Če ne bo dosežena, se ne sme prodati."

Luka Mesec, vodja poslanke skupine Zdržene levice: "Telekom je prodala vladna koalicija. Šlo je za eksplicitno politično prodajo. Predsednik vlade se je poskušal na vse načine izmakniti odgovornosti. Jasno je tudi pokazal, da sam ne upošteva domnevne neodvisnosti SDH od politike, ko je nadzornikom SDH diktiral, da morajo Telekomu prodati. Glede na to, da strategija upravljanja državnih naložb prihaja v obravnavo v državni zbor, me skrbi, da vlada odpira vrata za privatizacijo sedemdesetih podjetij v državni lasti. Škoda, ki jo dela vlada s privatizacijo državnega premoženja, bo ekonomsko, socialno in razvojno nepopravljiva."

Anže Burger, ekonomist: "Privatizacija Telekomu je pomemben mejnik v tranziciji slovenskega gospodarstva iz državnega kapitalizma v smeri tržnega gospodarstva. Telekom bo z novim lastnikom, ki ima veliko izkušenj s prestrukturiranjem podjetij, v nekaj letih postal učinkovito podjetje z boljšimi in cenejšimi storitvami za nas potrošnike. Privatizacija Telekomu hkrati prinaša razkroj političnospodarskih mrež, ki so inhibirale razvoj gospodarstva in delovale uničujoče na družbo z razraščanjem korupcije, klientelizma in izčrpavanja podjetij v državni lasti. Dotok svežega denarja bo blagodejno vplival tudi na javne finance, saj bo zmanjšal potrebe zadolževanja za še vedno izredno velik javnofinančni primanjkljaj, s tem pa čez nekaj let razbremenil proračun plačevanja enormnih obresti na javni dolg. Zavedati pa se je treba, da smo v krizi glede državnega lastništva naredili regresijo. Država je namreč vložila preko 3,5 milijarde evrov samo v dokapitalizacijo bank, poleg tega pa je preko DUTB lastnica ogromno terjatev. Prodati bomo morali še kar nekaj Telekomov, da se sploh povrnemo na stanje pred krizo." (ue)